

Рішення
спеціалізованої вченої ради Інституту педагогіки
Національної академії педагогічних наук України
про присудження ступеня доктора філософії
Ліпчевській Інні Леонідівні

Спеціалізована вчена рада Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка на підставі прилюдного захисту дисертації **«Розвиток умінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи»** за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» 29 лютого 2024 р.

Ліпчевська Інна Леонідівна, 1985 року народження, громадянка України, освіта вища: 2002–2009 рр. навчалася в Національному університеті України «Київський політехнічний інститут» та здобула диплом спеціаліста; 2017–2019 рр. навчалася в Київському університеті імені Бориса Грінченка та здобула диплом магістра з відзнакою за педагогічним напрямом. З 2019 р. до 2023 р. – аспірантка Інституту педагогіки НАПН України.

Роботу виконано в Інституті педагогіки НАПН України, м. Київ.

Науковий керівник – Малихін Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

Основні наукові положення та результати дисертаційної праці опубліковано в 29 наукових і науково-методичних працях (із них – 24 одноосібні): 5 статей у фахових виданнях України, 21 – тези доповідей у збірниках матеріалів наукових і науково-практичних конференцій різного рівня (міжнародних і всеукраїнських), 2 методичних посібника, 1 робоча програма навчальної дисципліни за вибором для здобувачів другого (магістерського) рівня освіти.

1. Малихін О. В., Ліпчевська І. Л. Візуалізація навчальної інформації як складова професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи. *Український педагогічний журнал*. 2022. № 4. С. 59–67. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-59-66>

2. Ліпчевська І. Л. Визначення сутності вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи. *Молодь і ринок*. 2022. № 7–8 (205–206). С. 151–156. URL: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.7/205.2022>

3. Ліпчевська І. Л. Візуалізація навчальної інформації: робота з науково-пізнавальним текстом у початковій школі. *Молодь і ринок*. 2022. № 9–10 (207–208). С. 127–133. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.268469>

4. Ліпчевська І. Л. Сучасний підручник для початкової школи: проблема візуалізації. *Проблеми сучасного підручника*. 2022. № 29. С. 108–116. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-29-108-116>

5. Ліпчевська І. Л. Організаційно-дидактичні умови формування вмій візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи. *Молодь і ринок*. 2023. № 4 (212). С. 143–148. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277336>
6. Ліпчевська І. Л. Поняття візуалізації інформації в контексті освітнього процесу початкової школи. *Сучасна освіта – доступність, якість, визнання* : зб. наук. пр. XI Міжнар. науково-метод. конф., м. Краматорськ, 13–14 листоп. 2019 р. Краматорськ, 2019. С. 105–107. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/720619/>
7. Ліпчевська І. Л. Візуалізація інформації як засіб реалізації Концепції Нової української школи. *Інноваційні рішення в початковій школі: досвід впровадження концепції НУШ* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 27–28 листоп. 2019 р. Київ, 2019. С. 61–63. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/720622/>
8. Ліпчевська І. Л. Карти знань як засіб формування комунікативної компетентності на уроках української мови в початкових класах шкіл з навчанням мовами національних меншин. *Сучасні технології початкової освіти: реалії та перспективи* : зб. наук. пр., м. Кам'янець-Подільський, 26 лют. 2020 р. Київ, 2020. С. 100–103. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/720621/>
9. Ліпчевська І. Л. Засоби наочності в початковій освіті: аспект використання інформаційно-комунікаційних технологій. *Неперервна освіта нового сторіччя: досягнення та перспективи* : матеріали VI Міжнар. науково-практ. конф., м. Запоріжжя, 12–18 трав. 2020 р. 2020. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720982>
10. Ліпчевська І. Л. Застосування TagCloud для збагачення україномовного лексичного запасу учнів початкових класів шкіл з викладанням мовами національних меншин. *Інновації в освітньому процесі: методологія, тенденції, технології* : зб. наук. пр., м. Ізмаїл, 22 трав. 2020 р. Ізмаїл, 2020. С. 83–85. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/721621/>
11. Ліпчевська І. Л. Використання Mind Maps як засобу аналізу науково-художніх творів у підручнику з літературного читання. *Проблеми сучасного підручника* : зб. тез Міжнар. науково-практ. інтернет конф. (наук. вид.), м. Київ, 28–29 трав. 2020 р. Київ, 2020. С. 99–101. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/720749/>
12. Ліпчевська І. Л. Візуалізація інформації в мовно-літературній галузі першого циклу початкової освіти: новації Нової української школи та їх реалізація. *Інноваційна діяльність педагога в умовах реформування освітньої галузі: з досвіду впровадження ідей Нової української школи* : матеріали Всеукр. науково-практ. конф., м. Херсон, 10 черв. 2020 р. Херсон, 2020. С. 134–137. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/721123/>
13. Ліпчевська І. Л. Візуальна структура «Портрет» як інтерактивний метод розвитку словесно-логічного мислення учнів початкової школи. *Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 4–5 берез. 2021 р. Полтава, 2021. С. 80–83. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/725739/>

14. Ліпчевська І. Л. Потенціал електронного підручника в сучасній системі початкової освіти. *Проблеми сучасного підручника: ключові компетентності та предметні навички* : зб. тез Міжнар. науково-практ. інтернет конф. (електрон. наук. вид.), м. Київ, 20–21 трав. 2021 р. Київ, 2021. С. 129–132. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/725755/>
15. Ліпчевська І. Л. Мова візуальної комунікації в початковій освіті. *Нова українська початкова школа: нові виміри професійного розвитку вчителя* : Матеріали Всеукр. науково-практ. конф. з міжнар. участю, м. Запоріжжя, 16–17 верес. 2021 р. Запоріжжя, 2021. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/728094/>
16. Ліпчевська І. Л. Візуалізація в освіті: сучасний підхід до використання наочності. *Світ дидактики: дидактика в сучасному світі* : зб. матеріалів Міжнар. науково-практ. інтернет-конф., м. Київ, 21–22 верес. 2021 р. Київ, 2021. С. 196–197. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/728087/>
17. Ліпчевська І. Л. Впровадження візуальної структури «Портрет» у мовно-літературну галузь початкової освіти. *Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи* : зб. матеріалів II-ї Міжнар. науково-практ. інтернет-конф., м. Ніжин, 21 жовт. 2021 р. Ніжин, 2021. С. 94–96. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/728206/>
18. Ліпчевська І. Л. Цифрова візуалізація як засіб формування читацької компетентності в початковій школі. *Наукові дослідження та інновації в галузі суспільно-гуманітарних наук* : зб. матеріалів I Всеукр. науково-практ. інтернет-конф., м. Мелітополь, 24 листоп. 2021 р. Мелітополь, 2021. С. 185–187. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/728797/>
19. Ліпчевська І. Л. Візуалізація як складова дистанційної освіти в початковій школі. *Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі* : матеріали VII Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 20–21 квіт. 2022 р. Київ, 2022. С. 104–105. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731536>
20. Ліпчевська І. Формування візуальної грамотності учнів як складова компетентності сучасного вчителя початкової школи. *Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи в контексті євроінтеграції* : зб. матеріалів Міжнар. науково-практ. онлайн-конф., м. Івано-Франківськ, 18–20 трав. 2022 р. Івано-Франківськ, 2022. С. 97–100. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731786>
21. Малихін О. В., Ліпчевська І. Л. Візуалізація навчальної інформації як складова цифрових підручників для початкової школи. *Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу* : зб. тез доп., м. Київ, 14 верес. 2022 р. Київ, 2022. С. 208–211. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732111/1/Text1.pdf>
22. Ліпчевська І. Наочність у підручниках для початкової школи як засіб візуалізації навчальної інформації. *Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу* : зб. тез доп., м. Київ, 14 верес. 2022 р. Київ, 2022. С. 279–280. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732112>

23. Ліпчевська І. Формування в учнів уміння створювати візуалізацію «Портрет» у першому циклі початкової школи. *Integration of scientific and modern ideas into practice: The 8th International scientific and practical conference, Stockholm, 15–18 Nov. 2022. Stockholm, 2022. С. 557–559.* URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732779>

24. Ліпчевська І. Л. Модернізація змісту освіти у вищій школі: аспект формування вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи. *Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки фахівців в умовах сучасного освітнього простору: матеріали ІХ Науково-практ. конф., м. Харків, 15 черв. 2023 р. Харків, 2023. С. 26–28.* URL: <http://lib.iitta.gov.ua/736303/>

25. Ліпчевська І. Л. Форми, методи та засоби формування вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика: матеріали VII Міжнар. науково-практ. конф., м. Харків, 16–18 берез. 2023 р. Харків, 2023. С. 503–505.* URL: <http://lib.iitta.gov.ua/736307/>

26. Малихін О. В., Ліпчевська І. Л. Формування вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів як актуальна проблема сучасної освіти. *Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів II Міжнар. науково-практ. інтернет-конф., м. Київ, 22–23 листоп. 2022 р. Київ, 2023. С. 166–168.* URL: <http://lib.iitta.gov.ua/736306/>

27. Малихін О., Ліпчевська І. *Формування вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи: методи діагностики: методичний посібник.* Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 72 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/736301/>

28. Малихін О., Ліпчевська І. *Педагогічна майстерність учителя початкових класів: візуалізація навчальної інформації в початковій школі: методичний посібник.* Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 74 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736554>

29. Ліпчевська І. Л. Візуалізація навчальної інформації в початковій освіті: Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю «013. Початкова освіта». Дніпро: Приватна установа «Заклад вищої освіти «Міжнародний гуманітарно-педагогічний інститут «Бейт-Хана», 2023. 18 с.

У дискусії взяли участь голова та члени спеціалізованої вченої ради.

Калініна Людмила Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, учений секретар Інституту педагогіки НАПН України.

Зауважень немає.

Янкович Олександра Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Зауваження є:

1. У першому розділі «Теоретичні основи розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи» було б доцільно більш детально розкрити психологічне підґрунтя використання візуалізації навчальної інформації в освітньому процесі початкової школи, а саме: конкретизувати психологічні особливості дітей покоління Альфа, які обумовлюють необхідність візуалізації навчальної інформації в освітньому процесі початкової школи.

2. У межах другого розділу «Обґрунтування моделі дидактичної системи розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи» варто було б більш детально описати дидактико-методичне забезпечення розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи

3. Розділ 3 «Експериментальна перевірка авторської моделі дидактичної системи», а саме підрозділ 3.3. «Аналіз та узагальнення результатів педагогічного експерименту», переобтяжений таблицями та діаграмами, частину яких можна було б перенести в додатки задля спрощення сприйняття остаточних результатів науково-педагогічного дослідження.

4. На нашу думку, варто було б обмежити науково-педагогічне дослідження апробацією положень дисертації в закладах загальної середньої освіти, що дало б змогу звузити межі експериментальної роботи.

Пшенична Ірина Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри філології та перекладу Київського національного університету технологій та дизайну.

Зауваження є:

1. У розділі 1 «Теоретичні основи розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи» уточнено зміст поняття «вміння візуалізації навчальної інформації вчителя початкової школи». На дорадчому рівні зазначимо, що доречно було б більш детально розкрити зв'язок між зазначеними вміннями й інформаційно-цифровою компетентністю вчителя початкових класів.

2. У підрозділі 2.2. «Моделювання дидактичної системи» було б доцільно розкрити логіку й критерійність відбору моделей дидактичних систем, які було покладено в основу розроблення авторської моделі розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи.

3. Заслуговує схвалення критерійно-діагностувальний інструментарій, використаний авторкою під час педагогічного експерименту. Водночас, у межах підрозділу 3.1. «Критерійно-діагностувальний інструментарій для визначення рівня розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи» варто було б прописати зв'язок відібраного/розробленого критерійно-діагностувального інструментарію з структурними елементами вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи, на діагностування яких він спрямований.

4. Представлені в підрозділі 3.3. «Аналіз та узагальнення результатів педагогічного експерименту» результати експериментальної діяльності цілісно характеризують дієвість авторської моделі дидактичної системи. Водночас, кількісні дані результатів пілотного опитування вчителів початкової школи є додатковою інформацією, що підтверджує актуальність дослідження. Тому логічно було б їх викласти в додатках.

Арістова Наталія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу міжнародних зв'язків та наукової співпраці Інституту педагогіки НАПН України.

Зауваження є:

1. Під час визначення змісту вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи в підрозділі 1.3 «Зміст і структура вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи» було б доцільно більш детально зупинитися на аналізі інтеграції зазначених умінь в інформаційно-цифрову компетентність вчителя початкової школи

2. У межах підрозділу 2.2. «Моделювання дидактичної системи» варто було б більш детально розкрити інтеграцію методологічно-цільового, змістово-процесуального та діагностувально-результативного конструктів моделі дидактичної системи розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи.

3. Структура дисертаційної праці є логічною та послідовною, але, разом з тим, слід зауважити наявність мовно-стилістичних огріхів. Доцільним було б мовно-стилістичне редагування й доопрацювання технічного оформлення рукопису.

Онопрієнко Оксана Володимирівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу початкової освіти імені О. Я. Савченко Інституту педагогіки НАПН України.

Зауваження є:

1. Дослідження виграло б від того, якби у вступній частині та підрозділі 1.1 «Розвиток умінь візуалізації як психолого-педагогічна проблема компетентнісної освіти» не лише були перелічені численні автори, праці яких взято до уваги під час роботи над дисертацією, а й були конкретизовані напрями висвітлення проблеми в їхніх напрацюваннях та зроблені особисті узагальнення пошукувачки. Це дало б змогу засвідчити глибоке розуміння різних аспектів проблеми пошуку та місце виконаного дослідження в науковому просторі.

2. Доцільно було б доповнити перелік завдань пунктом, що передбачає розроблення методичних рекомендацій, які справді підготовлені. Це збагатило б дослідження й додатково вказало на його вагому практичну складову.

3. Для вдосконалення роботи варто було б завершувати кожний підрозділ узагальнювальними твердженнями або короткими власними проміжними висновками. Це додало б більш виваженого наукового стилю в оформленні тексту дисертації.

На зауваження, висунуті членами спеціалізованої вченої ради, дисертантка дала відповіді.

Виступи опонентів (доктора педагогічних наук, професора О. І. Янкович, кандидата педагогічних наук, доцента І. С. Пшеничної) та рецензентів (доктора педагогічних наук, професора Н. О. Арістової, доктора педагогічних наук, старшого наукового співробітника О. В. Онопрієнко) дають підстави стверджувати, що зауваження не мають принципового характеру і не знижують цінність роботи.

Голова

спеціалізованої вченої ради _____ Л. М. Калініна

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради, «Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада Інституту педагогіки НАПН України присуджує **Ліпчевській Інні Леонідівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

ПАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС
СТВЕРДЖУЮ

Відповідальний відділом кадрів
Інституту педагогіки НАПН України

Л. М. Калініна

В. В. Вокушико